

Dementie: Zielsbestemming bij partners van dementerenden

Als de ene partner (mogelijk) dementerende is, wat betekent dat voor de zielsbestemming van de andere partner? Wat betekent het op zielsniveau voor die nabije partner?

Over de zielsbestemming van degene die dementerende is kun je meer lezen in 'Dimensies achter dementie'

De zielsbestemming van partners die op zielsniveau in verbinding tot elkander staan, kennen een wederzijdse uitwerking, verscheiden van aard, maar aanvullend.

Daar waar het herinneringsvermogen van de partner afneemt en slechts enkele essentiële zaken overeind blijven staan, daar dient de partner die zich verbonden weet meer in herinnering te treden van alledaagse zaken. Met als gevolg dat alertheid groeit, geconcentreerd op bestaanszekerheid van iedere dag. Men dient de verwijtbare aandelen die de ander niet meer aanvullend kan betrachten, zelf eigen te worden. Met als gevolg dat de directe uitvoerbaarheid van taken die menigmaal in het verschieft lagen om verdeeld te worden naar degene toe die het meest voorkomend daarin actief was, nu eigenhandig, zelf belast, geactiveerd dient te worden.

Wie dit doet en daarmee eigenschappen aangaat die voorheen minder aangelegen actief waren, berust in verzelfstandiging van taken die daarvoor minder gekend zijn binnen persoonlijk belangstelling of persoonlijk belang. Dit verruimt de innerlijke onafhankelijkheid die behoeftigd is nadat een partner overlijdt. Je wordt als het ware allrounder in taken te betrachten die normaliter aan de ander gegeven waren. Echter, dit is slechts een deelaspect. Andere zaken die nog meer belangstelling vragen als deze, zijn de volgende.

Het invoelingsvermogen naar de partner die niet meer kan duiden wat in hem geschiedt, wordt aangescherpt op een wijze van bijzonder afstemmingsgedrag. Zowel voorkomend dat er ongewenst eigenaardigheden uit voortvloeien, als ook dat men dient te leren bevroeden waar de ander wezenlijk mee in contact staat, onzichtbaar voor de buitenwereld.

Ook dient men dieper afgestemd te functioneren op het eigen verblijf op Aarde rondom wat men toeschietelijk wenst te betrachten op een niveau van zelfstandig verkeer in dat wat men zelf wenst te veroorzaken. Met andere woorden: nog preciezer dan daarvoor dient ingeschat te worden waar het eigen leven feitelijk over gaat zodat tijduitsluitel gecreëerd wordt om te bestendigen dat wat men wezenlijk wenst te veroorzaken.

De wijze waarop dit geschiedt, precies van aard en vormgeving, verdient een onvoorwaardelijk beslag in de persoon zelf te verkrijgen zodat zorg en omstandigheden daaromheen andersoortig afgestemd gegeven worden op tijdgeëigende momenten die men zelf hierin verkiest.

Hoe hiertoe te geraken in samenspraak staand met anderen is een zelfverkiezelijke vorm die slechts benoemd kan worden wanneer eigen verantwoordelijkheid daartoe niet vermeden wordt.

Toeschouwers dienen mede ondersteuners te worden indien men zich hiertoe opgeroepen weet en dit zelf kan bekrachtigen vanuit een innerlijke zelfwetendheid. Echter, daar waar anderen toeschouwers blijven – te weinig bekend met wat feitelijk spelende is – kan men bijval niet verwachten.

Tracht daarom zeer secuur te ondernemen wat men zelf wenst te verrichten in de jaren die voor u liggen opdat anderen kunnen steunen daar waar mogelijk binnen hun gevoel van verantwoordelijkheidsbesef.

Kijk daarnaast hoe u de partner met wie u zich verbonden weet, wenst te ondersteunen op een zelfverkiezelijke wijze. Kader hier binnenin onverwachtse momenten zodat u daar niet te abrupt door gestoord bent of wordt.

Nogmaals: Wat betekent het voor de zielsbestemming van de nabije partner? Samenvattend kan gezegd worden dat er een aanscherping plaats vindt in het dagelijks leven, gericht op de uitvoering van taken die daarvoor als minder eigen bekend waren. Het leidt ertoe dat wat men wezenlijk wenst te doen ten aanzien van het eigen leven en wat de zielsbestemming en opdracht daarin vraagt aan het eigen zelf, een goede begrenzing nodig heeft en daar rust in te bewaren.

Soms vraagt het werken hier aan om volstreckte afzondering, om dat wat gegeven is zelf te doen. Het vraagt om bijval van derden die zich vanuit een zelf gekozen moment daartoe geschikt achten. Deze combinatie vraagt een hoge mate van

zelfverantwoordelijkheid in de wijze van omgaan daar naartoe, die steeds zelfstandiger beleden dient te worden in secure afstemming.

Het doen dient steeds dieper vooraf ingebed te zijn vanuit rust. De rust dient je als het ware te dragen in de handeling. Wanneer er te weinig rust in de basis in jezelf aanwezig is kunnen de onverwachtse interrupties waar je niet op berekend bent je doen opschrikken en van de wijs brengen. Die inbedding dient dieper te worden dan daarvoor omdat die een dragende, stuwende kracht kan zijn om je door een fase als deze goed heen te sluizen.

Wat is rustgevend voor een dementerende mens?

Wat kan het betekenen als er meer ingedaalde, haast meditatieve rust in de ruimte aanwezig is bij degene die in een licht dementerende of al dementerende fase van het eigen leven zit? Wat je doet als partner naar jezelf heeft wellicht ook een uitwerking op de partner in het dementieproces.

Het effect kan heel groot zijn omdat de onrustgevoelens in de ander in een contemplatieve omgeving meer verstillend raken. Die persoon is minder opschrikkerig van aard dan wanneer zaken invallen en vanuit onrust niet goed op hun plek kunnen vallen, zodat die persoon niet weet wat hij wenst of hoe hij wil handelen. Het kan soms zelfs belangrijk zijn om te gaan mediteren op de stoel van de ander, zodat rondom die stoel een veld van verstillend kan ontstaan. Wie dan in die stilte intrekt wordt minder door onrust omgeven en zal ook minder behoefte hebben om de primaire gevoelens in te kapselen vanuit schaamtegedrag.

Ook bij het naar bed gaan kun je een kort moment de aandacht brengen naar de omgeving waar degene die dementerende is veel verblijft, bijvoorbeeld in de schuur of op het land achter het huis of op welke plek dan ook in het woonhuis. Even met je gedachten de sfeer nagaan en reinigen van de overmaat aan indrukken, waardoor de dementie-onrustvibraties of belevingsvelden van verwarring zijn blijven hangen. Wanneer je er met je derde oog even naartoe beweegt en je voelt de energie in en je brengt er met je geest een helder licht naar toe, helpt dat vaak om het veld in huis minder chaotisch te doen zijn.

Versterken van de overgave aan het proces van dementeren

Is er iets dat de overgave aan een proces als dit kan versterken, zodat je minder vanuit een verzetshouding of vanuit de verbijstering of je eigen verwarring daarover in zo 'n proces kunt zijn?

Wanneer door de verkregen rust en stilte de overgave verdiept wordt, dan zal de partner voelen dat hij dieper aangenomen wordt door het ongewone in zijn ongewone proces. Dat maakt dat hij rustiger afgestemd is en zich minder vervreemd voelt van zijn omgeving. Dat maakt ook dat hij met minder vervreemding en minder halsstarrigheid op kan treden omdat veelal in het nog niet ruitend bekennen van waar iemand is, de ander steeds wil weerleggen de misverstanden die daardoor rijzen.

De verdiepte verstillings en rust daar omheen - vanuit overgave dat is wat het is - maakt dat de ander minder weerlegbaar gedrag toont en ook dieper conform zijn eigen beleving aanwezig is en schaamte uiteindelijk kan laten varen. Je staat weer horizontaler naast elkaar ondanks het verschil, maar het maakt dat je je ook dichterbij kunt voelen.

Zachtmoedig spreken kan de ander vervreemden van jou in aanvang, omdat hij niet begrijpt waarom hij als het ware zo met zijden handschoenen aangepakt wordt. Men dient daarom in de aanvangsfase er op te letten dat men niet te zijg bemoedigend gaat spreken omdat de partner zich dan echt als ziekelijk ervaart. Echter wanneer men robuust stevig sprekend maar goed willend zaken inkadert, helder van vormgeving en toelachend, dan kan de ander makkelijker zijn waarde behouden.

Samenvattend kun je zeggen: wanneer je insteek naar de ander ineens heel erg gaat afwijken, omdat je het zo zachtmoedig goed bedoelt, kan de ander gaan denken dat er nu echt wat loos is. Aangeraden wordt om het een beetje in het kader van het stevigheidsgedrag van je partner te doen, zoals die voorheen was. Heb je een partner met een bepaalde karakterstructuur, probeer dan een beetje in het verlengde van die karakterstructuur vorm te geven aan hoe je in omgang met hem bezig bent. Dat verstaat hij nog het makkelijkste in zijn eigen referentiekader. Als de herinneringen steeds meer vervagen kun je die zachtmoedige insteek wel steeds meer door laten werken in je hele aanpak, omdat dat dan de makkelijkste manoeuvreerende wijze is om de ander te behoeden voor ongemak. Dus in aanvang die wat steviger, robuuste heldere aanpak, maar vanuit een open hart toebedeeld. Vervolgens kun je het zachter begeleidend laten zijn omdat in het dementeren ook het kinderlijke naïeve naar boven komt waarin de

ander te weinig de omgeving kan herkennen in wat die mogelijkwijs aan risico in zich draagt, bijv. het vuur van een gasfornuis dat niet op tijd uitgezet wordt of de trap op lopen met een sok die half uit is waardoor je kunt struikelen. Je moet leren afstemmen op het niveau waar de ander op dat moment is.

Het is goed om te weten dat de aanpak verandert gedurende het proces. Het belangrijkste is dat de ander los van schaamte komt. Vooral mensen die een natuurlijk of aangeleerd gezag hadden, mensen die dingen konden regelen en doen, hebben ontzettend veel moeite met wat het betekent als de vormkracht van het doen verloren wordt. Dat is als gezichtsverlies lijden, want de wijze waarop je iets deed stond gelijk aan jezelf. Die mensen moeten nog leren dat ze meer zijn dan wat ze doen. Maar in die fase kunnen ze dat nog helemaal niet. Het is alsof de hele façade van het doen wegvalt en wie ben je dan nog? Het moet langzaam in iemand groeien dat hij nog heel veel is zonder buitenkant. Dat is heel ongewoon voor deze mensen.

Hoe is zo'n proces in relatie tot iemand die in een tehuis voor dementerenden komt?

In feite zijn dezelfde grondregels van toepassing. Daar zijn ook rust, verstillig, aandacht, betrokkenheid en een herkenbaar klimaat belangrijk. In het boekje 'Dimensies achter dementie' staan heel veel praktische voorbeelden hoe je daaraan kunt beantwoorden. Er zijn sindsdien ook weer nieuwe inzichten toegevoegd.

Waardigheid toekennen

Je steunt de ander het meest door hem of haar waardigheid toe te kennen. Het gaat dan niet meer om de uiterlijke vorm maar om de ziel in het lichaam. Je ziet vaak dat binnen dementie mensen teruggebracht worden naar situaties in hun leven die nog niet voldoende doorleefd en verwerkt zijn. Daardoor brengt dementie een puntige aandacht daarnaar toe en moeten mensen in herhaling van steeds dezelfde beelden en herinneringen iets doorworstelen voor ze het vrij kunnen laten.

Je ziet ook vaak dat dementie intreedt in een fase ruim of kort voor het stervensproces zodat ze met minder herinneringsballast kunnen overgaan naar het onstoffelijke leven; de herinneringsballast echt hier achterlaten waardoor ze er in de onstoffelijke wereld niet meer mee behept zijn. Met name door flinkheidgegedrag en door moeten leven op oude pijn - soms ook in een mannencultuur waarin je niet praat over dingen - kunnen dingen

onderhuids doorgewroet hebben, terwijl men er zelf niet altijd meer bewust van is. Dat maakt het soms ook tot een pijnlijke aangelegenheid omdat je zowel vrouwen als mannen ziet terugvallen in stadia van zaken die eerder niet verwerkt waren en nu belangrijker lijken te zijn dan al het andere. Soms word je ook als dichtbij mens niet herkend. Vaak zijn overleden kinderen, miskramen, incest, oorlogsherinneringen, flinker moeten zijn in je leven dan dat je was, allemaal zaken die opgepropt ergens in dat onderbewustzijn hebben kunnen liggen en die door een tekort aan doorlevingskracht door omstandigheden of door niet willen of kunnen alsnog de aandacht vragen om geledigd te worden voordat letterlijk overlijden uiteindelijk plaats vindt. Dat is een onderdeel van dementie.

Mededogen

Je zou kunnen denken: "Waarom heeft hij het niet eerder aangepakt? Ik ben zo spiritueel bezig, probeer van alles te doorleven, hij zit er dagelijks bij, waarom neemt hij daar niet iets van op?"

Dat kan natuurlijk een stukje wrok teweeg brengen, want dan denk je: "Met wat meer doorwerkingskracht had dit misschien niet hoeven te gebeuren". Toch zit je ermee dat je partner die weg niet kon kiezen of gekozen heeft of door opvoeding en opleiding dat buiten zich heeft weten te houden.

Dit proces vraagt om mededogen naar die partner.

Marieke de Vrij tijdens Bezield Ouder Worden op 4 april 2012

